

Stínicí textilie - jejich historie a současnost

Textilie používané ve stínicí technice nejsou komponentem, který by byl neměnný. Právě naopak – procházejí svým vývojem, který souvisí nejen s vývojem techniky a technologií, ale také např. se zvyšujícími se nároky uživatelů.

Člověk od pradávna vyhledával stín a jedním z nejlepších prostředků, které nám jej vytvářejí, jsou textilie. Když nahlédneme do minulosti, sloužila pro výrobu takovýchto tkanin přírodní vlákna, jako je len a především bavlna. Takové plátno bylo dostatečně pevné, prodyšné a nebylo zbytečně drahé. Zde však výčet pozitivních vlastností končí. Bylo totiž velmi choulostivé na vlhkost, snadno podléhalo plísním a nízká odolnost vůči povětrnostním vlivům způsobovala, že rychle ztrácelo pěkný vzhled a stárlo. Navíc bylo většinou vyráběno v přírodní, rezné formě a až posléze barveno v lázni. Při tomto způsobu barvení lze jen obtížně dodržet identický tón barvy, a navíc poskytuje jen nízkou odolnost na UV záření. Z původně červeného plátna tak v průběhu jedné sezóny bylo plátno špinavě růžové nebo vybledlo do oranžova...

Ve druhé polovině minulého století se v textilním průmyslu začala čím dál více prosazovat umělá vlákna a brzo vytlačila z oblasti stínicí techniky přírodní vlákna. Dnes se zde pracuje nejčastěji s akrylem, polyesterem ale také s vláknem skleněným, jež je dodatečně povrstveno PVC. Asi nejlepšího efektu lze dosáhnout s plátnem, jež je vyrobeno z akrylového vlákna barveného v extruzních tryskách ve hmotě. Pigment se tedy nachází nejen na povrchu ale i uvnitř vlákna. Odolnost vůči UV záření je u takovéto tkaniny velmi vysoká, a navíc je zajištěna

vysoká věrnost barev v jednotlivých výrobních šaržích.

Několik let jsou na trhu také výrobky z inovované akrylové příze, tzv. multiflamentu CBA (Clear Brillant Acrylic). Tkanina z ní vyrobená má kompaktnější strukturu, brilantnější vzhled barev a poskytuje vyšší vodní sloupec při zachování textilního charakteru.

Oproti tomu má polyesterová příze (PES) nižší náklady na výrobu a jednodušší logistiku. Vyrábí se v rezné podobě, která se následně barví. To umožňuje menší výrobní dávky, což

je výhodou u požadavků na nestandardní barevné provedení. Nevýhodou je horší stabilita a homogenita barev – může vést až k „pruhovitosti“ látek.

Akrylové plátno se jeví jako optimální varianta také proto, že se pocitově nejvíce podobá bavlněnému, pod kterým se člověk dobře cítí, kdežto plátno polyesterové je méně vzdušné a dává člověku pocit, jako by byl ve skleníku.

Všechny tyto tkaniny jsou stabilní při zátěži větrem a dobře odolávají i v složitých povětrnostních podmínkách. Jsou vybaveny impregnací, jež je fungicidní a redukuje povrchové napětí u tkaniny na minimum. Tím jsou chráněny proti plísním, mechům, odpuzují prach a zvládají i lehký déšť. Impregnace pomáhá zajistit dlouhodobě čistý vzhled potahu markýzy, živé a jasné barvy i vylepšenou stabilitu proti vodě a vlhkosti. Nejen to. Díky pokročilým technologiím jsou dnes v nabídce i látky se sníženou hořlavostí, nebo tzv. kontaktní, jež umožňují průhled a tím i kontakt s okolím, či látky jež umožňují bezproblémový digitální potisk.

Tyto vlastnosti umožňují vnímat stínicí textilii mnohem komplexněji – jako ochranu, tvůrce nálady, architektonický prvek i nosič reklamy – vše v jednom!

Nehovoříme o ledajaké ochraně. Dokáže ochránit Vás, Vaše vystavené zboží i vybavení interiéru před škodlivými slunečními paprsky.

Textilie znečištěná prachem.

Účinek impregnace textilie.

Rádi si užíváme slunce a pobyt na čerstvém vzduchu. V posledních letech však dochází ke změně klimatu a atmosférou k nám proniká stále více škodlivého UV-záření. To může způsobit při dlouhodobé expozici změny na pokožce až po velmi nebezpečnou rakovinu kůže (studie WHO upozorňují na trojnásobný nárůst kožních onemocnění způsobených škodlivým UV zářením za posledních 50 let). Proto jsou moderní stínící textilie podrobovány zkouškám podle přísných pravidel UV-standardu 801 a někteří výrobci uvádějí ochranný UV-faktor pro orientaci u každého vzoru. Pomáhá střežit i Vaše soukromí před nechtěnými pohledy a přispívá k ochraně před povětrnostními vlivy. Nejen to! Chrání Vaši peněženku před vysokými náklady. Vhodně instalovaná exteriérová stínící textilie totiž zabraňuje přehřívání místnosti, čímž snižuje či dokonce eliminuje potřebu klimatizace. Efekt je podobný jako u dobrého klobouku: udržuje Vaši hlavu chladnou

i ve velmi parných dnech, a proto Vám teplota připadá přijatelnější. Jak již bylo zmíněno, je stínění významným architektonickým prvkem, který spoluvytváří atmosféru Vašeho domova, obchodu, hotelu či kanceláře. Gastronomickým zařízením nabízí možnost rozšíření prostor a jejich zviditelnění. Není to jen předmět denního užívání. Je to prostředek, jež nám umožňuje prožít určitý smyslový zážitek. Široká paleta barev a vzorů moderních stínících textilií umožňuje popustit uzdu fantazii a pocitům. Běžová, evokující šustění a vůni čerstvé slámy, nám dává pocit bezpečí a uvolnění – měníme se v dítě, které je u babičky na prázdninách, rudá nás vnitřně rozehřeje, nabudí a mírně zdvihne tlak stejně jako kytičky rudých růží, ledově modrošedá ochladí a uklidní, pomůže nám ke zvýšené koncentraci ... nebo hnědá lákající na kávu a Vy máte pocit, že si užijete do úst kousek čokolády a ten se začne pomalu roztápat. Umož-

ňuje aktivně působit na podvědomí lidí, jež mají některé barvy pevně svázané s určitou představou. Máte volbu, zda budete chtít objekt stíněním rozveselit či zklidnit. Záleží jen na Vás, Vaší fantazii a módních trendech. Na internetu lze najít vyhledavač „Design selector“, který pomůže Vaše sny a představy vizualizovat z pohodlí domova. Díky novým materiálům a moderním technologiím poskytuje většina výrobců na své látky záruku 5 let. Vývoj pokročil také v konfekčním zpracování tkanin. Kromě tradičního šití se používá i technika lepení a svařování. Řezy hran se provádějí ultrazvukem, čímž se zabraňuje následnému třepení. Mnohé procesy při konfekci potahů probíhají automaticky a s parametry, přizpůsobenými zpracovávaným materiálům. To zabezpečuje vysokou jakost hotových výrobků. Z vlastní zkušenosti mohu říci, že se kvalitní stínící textilie mohou v současné době „dožít“ v dobré kondici až patnácti let. Záleží však hodně na podmínkách, stupni znečištění v místě instalace. A také na péči, jež jim poskytována.

Jestliže zde hovořím o znečištění, nemusí to být jen takové to městské, či průmyslové. Svou roli zde hraje i znečištění ryze přírodní – ptačí exkrementy, pyl z polí osazených řepkou či blízkost stromů se sladkým lepivým květenstvím. Takovéto ušpinění způsobuje problémy zvláště, když potah zmokne a následně není vysušen. Proto by se měl z potahů pravidelně odstraňovat prach a rostlinné zbytky, které by zde mohly zahnívat a dávat vzniknout plísním. Lze jej jemně opláchnout tekoucí studenou až vlažnou vodou. Při větším zašpinění používáme slabý saponátový roztok, který následně dobře vypláchneme. Nikdy k tomuto účelu nepoužíváme vysokotlaké přístroje ani čisticí prostředky obsahující chlor. Obojí by poničilo impregnaci. Zásadou by mělo být nechat vlhký potah při nejbližší příležitosti dobře vyschnout a nevystavovat jej silnějšímu dešti, aby nedošlo k deformaci tkaniny. Při dodržení těchto zásad budou moderní stínící textilie splňovat dlouhá léta vysoké nároky na vzhled, budou Vaší vizitkou a budou Vám dělat radost.

Vladimíra Linda Klausová
Externí spolupracovnice
Magazínu SVT

